

Predgovor

Pred vami je prva knjiga iz nove knjižne zbirke *Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji* (VAZ), ki smo jo v okviru projekta *Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji: vpetost slovenskega prostora v globalno izmenjavo predmetov in idej z Vzhodno Azijo* (2018–2021) (št. J7-9429) ustanovili pri Znanstveni založbi Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Knjižna zbirka je nastala z namenom, da slovenskim bralkam in bralcem prek raznovrstnih predmetov iz Vzhodne Azije, ki jih hranijo slovenski muzeji in druge javne institucije, približa različne vidike vzhodnoazijskih družb in kultur. Predmete so v naše kraje večinoma zanesli pomorščaki, misijonarji, popotniki in drugi, ki jih je na prelomu 19. in 20. stoletja pot zanesla v Vzhodno Azijo. V drugi polovici 19. stoletja je avstro-ogrska monarhija vzpostavila diplomatske stike z deželami v Vzhodni Aziji in začrtala bolj jasne trgovske povezave, kar je tudi prebivalcem in prebivalkam slovenskega etničnega ozemlja odpiralo vrata v Vzhodno Azijo. Tam so naleteli na raznovrstne predmete, ki so se jim zdeli nenavadni, estetsko privlačni ali zgovorni v prikazu »eksotike« vzhodnoazijskih družb. Z njimi so obeležili spomin na svoje potovanje, hkrati pa prek njih želeli družini, sorodnikom, prijateljem in znancem prikazati različne vtise in bogate doživljaje. Nekateri so si ustvarili cele zbirke, ki so jih želeli predstaviti domači javnosti. S knjižno zbirko VAZ, ki vsebuje bogato vizualno gradivo, želimo predvsem vdihniti novo življenje številnim zanimivim predmetom, razkriti navdihujoče zgodbe in identiteto njihovih lastnikov ter prikazati kulturne stike med Slovenijo in Vzhodno Azijo.

Prva knjiga v tej zbirki, katere urednici sta Maja Veselič in Chikako Shigemori Bučar, je namenjena razglednicam iz Vzhodne Azije, ki so jih zbirali ali domov pošiljali pomorščaki in drugi popotniki. Pojav razglednic kot novega medija komunikacije v 19. stoletju se je še posebej razcvetel konec 19. in v prvih dveh desetletjih 20. stoletja, ko so razglednice postale moden zbirateljski predmet. Ta razcvet je bil tesno povezan z napredkom fotografije in tiskarske tehnologije, predvsem pa s širjenjem množičnega turizma, poštnih omrežij ter potreb po novih komunikacijskih načinih. V slovenskih muzejih in drugih institucijah so med različnimi tipi predmetov najštevilčnejše ravno razglednice, med katerimi še posebej izstopata zbirki razglednic svetovne popotnice Alme M. Karlin (1889–1950) ter avstro-ogrskega mornariškega superiorja Ivana Koršiča (1870–1941), ki je bil vnet zbiratelj razglednic.

V naslednjih knjižnih izdajah bodo podrobneje predstavljeni tudi drugi tipi predmetov iz različnih slovenskih muzejev, kot so fotografije, pahljače, keramika in porcelan, religijski predmeti, oblačila, numizmatika, slike, grafike, pohištvo in drugo. Posebej želimo izpostaviti izjemne posameznike in posameznice, ki so si upali nekaj več in večkrat v negotovih okoliščinah odpotovali v Vzhodno Azijo, predstaviti njihove navdihujoče zgodbe, približati zgodovinske okoliščine, ki so jim omogočile potovanja v Vzhodno Azijo, ter prikazati posamezne vidike zbirateljske kulture. S tem želimo slovenski javnosti približati vzhodnoazijske družbe ter spodbuditi sprejemanje in razumevanje različnosti svetovnih kultur.

Pričujoča knjižna zbirka je rezultat večletnega raziskovalnega dela, ki je sprva potekalo na Oddelku za azijske študije Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, s finančno podporo Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) v okviru zgoraj omenjenega projekta pa se je formaliziralo ter povežalo strokovnjakinje in strokovnjake na različnih področjih ter iz različnih institucij. Projekt smo v sodelovanju z Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper in Slovenskim etnografskim muzejem koordinirali na Oddelku za azijske študije, pri projektu pa so sodelovali tudi Narodni muzej Slovenije, Pokrajinski muzej Celje in Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran. V okviru projekta smo identificirali kar 21 različnih zbirk vzhodnoazijskih predmetov v slovenskih muzejih, pet večjih zbirk pa tudi podrobneje analizirali in digitalizirali. To so zbirka Alme M. Karlin, ki jo hrani Pokrajinski muzej Celje, zbirka predmetov iz Azije in Južne Amerike, ravno tako iz Pokrajinskega muzeja Celje, zbirka Ivana Skuška ml. iz Slovenskega etnografskega muzeja, zbirka vzhodnoazijske keramike iz Narodnega muzeja Slovenije in zbirka razglednic Ivana Koršiča iz Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran. V nadaljevanju bodo podrobneje raziskane tudi druge zbirke. Pomemben rezultat projekta je vzpostavitev podatkovne baze in spletne strani VAZ (vazcollections.si), ki prvič na nacionalni ravni povezuje vzhodnoazijske predmete iz različnih slovenskih muzejev in drugih institucij. Poleg podatkovne baze spletno stran dopolnjujejo različne kurirane vsebine v obliki blogovskih zapisov, galerij, dinamičnih predstavitev posameznih predmetov ter virtualnih razstav, v prihodnje pa bo portal nadgrajen tudi z drugimi multimedijskimi predstavitvami, kot so zvočni in videoposnetki ter 3D modeli, in s krajšimi videoprispevki.

V času nastajanja knjige smo pridobili še drugi projekt z naslovom *Osiroteli predmeti: obravnava vzhodnoazijskih predmetov izven organiziranih zbirateljskih praks v slovenskem prostoru (2021–2024)* (št. J6-3133), ki ga ravno tako podpira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. V okviru tega projekta bo nadalje obravnavana zbirka predmetov iz Azije in Južne Amerike iz Pokrajinskega muzeja Celje, zbirka pomorščakov, ki jih hrani Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran, ter vzhodnoazijski predmeti na slovenskih gradovih in dvorcih. Projekt je pod vodstvom Oddelka za azijske študije zasnovan v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Celje in Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper, pri projektu pa sodeluje tudi Pomorski muzej »Sergej Mašera« Piran.

Ob tej priložnosti se vsem sodelujočim institucijam in pristojnim kustosom in kustosinjam zahvaljujem za odlično sodelovanje. Zahvaljujem se tudi vsem članicam in članu projekta *Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji* za požrtvovalnost pri skupnem delu, zanimive in iskrive debate ter vztrajanje na naših spletnih srečanjih v zadnjih dveh letih.

Prijetno branje in zanimivo spoznavanje slovensko-vzhodnoazijske preteklosti in kulturnih stikov.

Nataša Vampelj Suhadolnik